

Datum
5 juni 2014

Onderwerp
brief over het ambt

*'Ambtsdragers zijn geen ambtenaren.
Het zijn getuigen, in woord en daad.'*

Aan de missionaire werker en de pionier

Beste pionier,

In een serie brieven over het ambt mag een brief aan jullie als missionaire werkers en pioniers niet ontbreken. Jullie zijn nu al niet meer weg te denken uit onze kerk en ik verwacht dat in de toekomst de betekenis van jullie werk verder zal groeien. Ik wil jullie in deze brief graag een hart onder de riem steken. Tegelijk gaat het in deze brief niet alleen over jullie. Ik wil ook iets zeggen over het ambt in zijn algemeenheid. Mijn belangrijkste punt is om in herinnering te roepen dat ambt alles te maken heeft met missionair zijn. Onze kerk heeft ambten en moet die houden, want juist daardoor is zij missionair.

Dat gaat in tegen geluiden die ik regelmatig hoor, als zouden ambt en missionair niets met elkaar te maken hebben. Ambt zou dan staan voor binnenkerkelijkheid, instituut, traditie en verleden. Missionair daarentegen voor gerichtheid naar buiten, beweging, experiment en toekomst. Als dat waar zou zijn, dan is het ambt voor het missionaire werk inderdaad eerder een rem dan een stimulans.

Apostolisch

Ik weet niet of jullie het zo ervaren. Als dat zo is, is er iets scheef geraakt. Het ambt is van oorsprong namelijk helemaal niet binnenkerkelijk. De eerste ambtsdragers waren de *apostelen*. Zij werden de wereld ingestuurd om daar het goede nieuws bekend te maken. In het verleden zijn er bij uitstek missionaire bisschoppen geweest, denk aan Willibrord. Predikanten in de Reformatietijd dienden vluchtelingengemeenten van een internationaal karakter. Het ambt heeft dus vaak zijn 'missionaire potentie' bewezen. Ik zou zeggen: waarom die potentie niet opnieuw ontdekken? We doen dan bovendien iets waar ook onze eigen kerkorde ons toe oproept. Daar staat dat het ambt er is om de gemeente 'bij het heil te bepalen', maar ook 'bij haar roeping in de wereld te bewaren'. Dat kan alleen als ambtsdragers naar buiten kijken, naar de wereld, die God zo lief heeft gehad dat Hij zijn enige Zoon gegeven heeft.

Het ambt is van huis uit missionair. Het valt echter niet te ontkennen dat de functie van het ambt in werkelijkheid vaak een 'passen op de winkel' is geweest. Dat is niet zo vreemd in de tijd dat de kerk een vanzelfsprekendheid was. In de post-christelijke tijd waarin we nu leven is dat niet langer houdbaar. Ambtsdragers die alleen een (slinkende) groep gelovigen bedienen en een instituut overeind houden, raken los van de missie van de apostelen. Ik schrijf dit niet denigrerend. Liever de trouw van vele ambtsdragers om een grijzer en kleiner wordende gemeente te dienen, dan grote woorden en mooie dromen zonder gevolg.

Geen ambtenaren

Toch is er meer nodig. In een tijd van 'religieus analfabetisme' hebben we ambtsdragers nodig die zelf vrijmoedige gelovigen zijn. En die gemeenteleden stimuleren om naar anderen 'verantwoording af te leggen van de hoop die in ons is'. Ambtsdragers zijn geen ambtenaren. Het zijn getuigen, in woord en daad. Ook met hun vragen en aanvechting en met het gevoel er niet klaar voor te zijn. Maar die toch de moed hebben zich persoonlijk in te zetten voor God en zijn koninkrijk.

We hebben de diaken nodig die weet van het bedrijf in de buurt waar ontslagen vallen. Van de school die vaak een opvoedingsinstituut is geworden. Van de mensen die naar de voedselbank gaan. We hebben de predikant of de ouderling nodig die de behoefte aan zingeving van tijd- en buurtgenoten peilt en zoekt naar wegen om het evangelie hoorbaar en tastbaar te doen worden. Zo krijgen we weer aansluiting bij waar het ambt wezenlijk voor is bedoeld. Hoewel deze brief vooral aan jullie als missionaire werkers en pioniers gericht is, nodig ik kerkenraden en ambtsdragers uit hierop te reageren. Hoe die reactie ook uitvalt, ik ben ervan overtuigd dat jullie aanwezigheid als missionaire werkers en pioniers de ambtsdragers weer helpt verbinding te krijgen met de voeten en handen van de apostelen.

Vierde ambt?

Het ambt is dus missionair. Een andere vraag is, of er ook een missionair ambt moet komen. We hebben nu drie ambten: predikant, ouderling en diaken. Voor deze drie is veel te zeggen. Het verkondigende, het pastorale en het diaconale zijn ermee verankerd. Je kunt echter niet beweren dat dit drietal rechtstreeks uit de Bijbel af te leiden valt. De inrichting van het ambt is flexibel en staat open voor nieuwe ontwikkelingen. Eén van die nieuwe ontwikkelingen is bijvoorbeeld de kerkelijk werker. Die heeft in onze kerk intussen een volwaardige plaats ingenomen en dat mag bij deze ook onderstreept worden. Na wikken en wegen heeft de generale synode besloten aan hen het ambt toe te kennen van ouderling of diaken. Er is wel overwogen of er misschien een vierde ambt moest komen, dat van kerkelijk werker, maar er waren redenen om dat niet te doen. Daarmee is de mogelijkheid van een vierde ambt niet van tafel. Denken jullie eens mee of we in onze tijd de mogelijkheid zouden moeten bieden voor het ambt van evangelist. In de praktijk van het werk zal moeten blijken wat nodig is. De kerk zit in een transformatieproces en dat kan ook gevolgen hebben voor de invulling van onze ambten.

Kerkorde

Een belangrijke vraag is, of er handelingen zijn, die aan het ambt van predikant voorbehouden zijn. Er zullen nieuwe gemeentevormen ontstaan, *fresh expressions of church*. Wie doet wat in zo'n nieuwe gemeente? Zo'n gemeenschap kan samenkomen in een kerkgebouw, maar ook in een kroeg, op een zolder, in een bibliotheek of in een buurthuis. Vanuit het informeel samenzijn als praatgroep kan liturgisch leven ontstaan. Pioniers moeten daarin vrij kunnen opereren. Ze moeten kunnen spreken. Ook kunnen preken? Ook het heilig avondmaal en de doop kunnen bedienen? Moeten ze in dat geval bevestigd worden als ouderling door een gemeente of classis die achter het pionierswerk staat? Onze kerkorde biedt daarvoor de ruimte en we hebben als generale synode intussen besloten die ruimte optimaal te gebruiken. De predikant is dus niet langer de *exclusieve verrichter* van bepaalde handelingen. Wijst dat er op dat het ambt ook een vorm is van supervisie, dat ambtsdragers er vooral op toezien dat alles met stichting gebeurt, ook in de nieuw gevormde gemeenschappen en dat daarin niet bepaalde handelingen aan bepaalde ambten gebonden hoeven zijn?

Dit zijn allemaal vragen die passen in een brief aan jullie. Reageer er vooral op. In ieder geval is het belangrijk dat jullie werk gedragen wordt door de kerk, door gemeente(n) of een classis. Voorop staat dat de kerkorde dient voor het goede leven dat God geeft in de gemeenschap met elkaar en niet een belemmering daarvan kan zijn. En dat het ambt bedoeld is om te stimuleren. Wees er daarom van verzekerd, dat ambtelijke vergaderingen verheugd zijn over nieuw kerkelijk leven aan haar grens of op haar gebied, daar ruimte aan geven, dat ondersteunen en zegenen.

Jullie werk speelt zich op een bijzondere manier in de voorhoede naar de toekomst. Mede door jullie zal de kerk nieuwe ontdekkingen doen. Ontdekkingen die ten goede zullen komen aan de kerk in haar geheel, zowel in haar nieuwe gestalten als in haar beproefde en klassieke gestalten. De Geest van Pinksteren zij daarom in alles met jullie.

Met vriendelijke groet,

Dr. Arjan Plaisier,
scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

P.S.: De andere brieven die ik schreef over het ambt kun je vinden op www.pkn.nl/ambt. Je reactie zie ik graag uiterlijk 1 juni 2015 tegemoet.

Bezoek ook
onze website:
www.pkn.nl/ambt

REACTIES NAAR

synodesecretariaat@pkn.nl
of
Dr. A.J. Plaisier
Postbus 8504
3503 RM Utrecht